

PROTOKOLL

22.03.2018

Põllumajanduse ja kalanduse valdkonna arengukava aastani 2030 (PõKa) ekspordi horisontaalne töögrupp

Algus kell 09.30, lõpp kell 13.30

Juhatas Maaeluministeeriumi põllumajandus- ja maaelupoliitika asekanstler Marko Gorban
Protokolli koostas kaubanduse ja põllumajandussaadusi töötleva tööstuse osakonna peaspetsialist Liis Raska

Võtsid osa: Eva Maran (Organic Estonia), Mati Sarevet (Kaugpüüdjate Liit), Olev Kalda (VTA), Anu Nemvalts (PMA), Hardo Vahemäe (Wiru Vili TÜ), Tiina Truuväärt (EAS), Elar Ollik (EAS), Valdur Noormägi (Eesti Kalaliit), Raul Rosenberg (MES), Veljo Ipits (Eesti Toiduliit), Tiina Saron (EPKK), Martti Kalvik (MKM), Kerli Ats (ETKL), Marina Kaas (EVEA), Ants-Hannes Viira (EMÜ), Veiko Pak (Aiandusliit), Merit Mikk (Mahepõllumajanduse Koostöökogu), Marie Allikmaa (MEM), Siim Tiidemann (MEM), Liis Raska (MEM), Eveli Naaris (MEM), Sirli Kalbus (MEM), Mariann Roos (MEM), Kadi Raudsepp (MEM), Hannes Ulmas (MEM), Hanna Kreen (MEM), Maarja Malm (MEM), Martin Ingmar Merivee (MEM), Olavi Petron (MEM), Toomas Kevvai (MEM), Kalev Karisalu (MEM)

Kutse saajatest puudus(id): Eesti Konjunktuuriinstituut, Mahepõllumajanduse Sihtasutus, Välisministeerium

Päevakord

1. Ülevaade põllumajanduse ja kalanduse valdkonna arengukava (PõKa) protsessist, visioonist ja ekspordi horisontaalsest peatükist.
2. Ülevaade toidusektori ekspordi hetkeolukorrast.
3. Ekspordivaldkonna SWOT-i koostamine töögrupiga.

1. Ülevaade põllumajanduse ja kalanduse valdkonna arengukava (PõKa) protsessist, visioonist ja ekspordi horisontaalsest alapeatükist

Sissejuhatusena kirjeldati PõKa protsessi. Sealjuures toodi välja, et tegemist on strateegilise visioonidokumendiga, mis saab olema katusstrateegia nii riigieelarve kui ka valdkonna välisvahendite planeerimisel.

Tutvustati ekspordi horisontaalse alapeatüki teksti. Ettepanekutena toodi välja, et PõKa raames on oluline tegeleda kõrgema lisandväärtusega toodete ekspordi edendamise ning meie mahepõllumajandusmaa suurest osatähtsusest tuleneva eelise maksimaalse kasutamise. Lisaks kommenteeriti, et ekspordi puhul on väga oluline toonitada koostööd teiste ministriumitega ning selle infrastruktuuri kasutamist, mis on Eestis juba loodud. Leiti, et oluline on nii valitsuse kui ka sektorite kokkulepe selles osas, millist riigi kuvandit soovitakse. Püstitati ka küsimus selle kohta, kas ekspordi edendamisel peaks tähelepanu pöörama erinevate sektorite isevarustatuse tasemele.

2. Ülevaade toidusektori ekspordi hetkeolukorrast

Anti ülevaade põllumajandussaaduste- ja toidukaupade väliskaubandusest. Kommentaarina toodi välja, et „toidusektor“ on liiga kitsas väljend ning kindlasti on oluline laiem vaade. Vastusena selgitati, et toidusektori ekspordi all mõistetakse mitte üksnes toiduainete, vaid ka kogu põllumajandussaaduste eksporti. Lisaks leiti, et arengukava ekspordi alapeatükk peaks sisaldama statistilisi fakte põllumajanduse ja toidusektori ekspordi hetkeolukorrast.

3. Ekspordivaldkonna SWOT-i koostamine töögrupiga

Ekspordivaldkonna SWOT-i koostamise sissejuhatusena toodi välja, et soov on SWOT-i kaudu saada sisendit PõKa meetmete kujundamiseks. Töögrupis osalejad jaotati neljaks kaheksaliikmeliseks grupiks, kes liikusid maailmakohviku-meetodil erinevate SWOT-i komponentide (tugevused, nõrkused, võimalused ja ohud) vahel. Töögrupi arutelude käigus toodi erinevate teemade lõikes välja ekspordi:

tugevused: innovatsioonivalmidus (valmisolek leida uusi lahendusi, teha koostööd ülikoolidega), ressurss (puhas toit), toetav raamistik, toimiv järelevalve, kuvand (põhjamaa teema toimib väljaspool ELi), logistika (toimiv ja välja arenenud sektor, mis toetab toidusektorit), ekspordikanalid (meil on olemas suur hulk edukalt eksportivaid ettevõtteid, kellel on olemas tahe ja võrgustik), nišitooded, soodsad kliimaatilised tingimused teatud sektorite arenguks, väiksusest tulenev paindlikkus, mis võimaldab vastu tulla väga erinevatele tellimustele, esmatootmise kõrge ja kaasaegne tehnoloogiline tase, stabiilne toodete kvaliteet.

nõrkused: tooted ja turg (toodete realiseerimisaeg ning turgude geograafiline paiknemine), turundus/kuvand (oluline, et kuvand oleks ühtlustatud), väike maht (ettevõtted väikesed), turgude mitmekesisus, finantsvõimekus, kontrollivõimekus (nõuded on väikeettevõtetele liiga koormavad), ebapiisav T&A, madala lisandväärtusega tooted, seirevõimekus (kui mahud on väikesed, ei ole riik valmis panustama), puuduvad riskimeetmed, kompetentse tööjõu puudus (inimressurss), liiga vähene ressurss suunatud järelevalvesse (ei suuda oma puhta looduse kuvandit pettuste tõttu tagada).

võimalused: globaalne toidunõudlus, arenevate turgude järjest jõulisem areng, digivõimalused, ettevõtete väiksusest tulenev paindlikkus, konsolideerumine, *private label* võimalused, kasvav nõudlus nišitoodete järgi, meie puhas keskkond, Eesti tootmisvõimalused (ressurss laiendamiseks teatud valdkondades), sektori esindusorganisatsioonide roll, asukoha eelis, lähedus sihtturgudele, T&A-st tulenevad võimalused ja sealjuures koostöös väärimine.

ohud: proteksionistlikud nõuded, loomataudide levik, pettuste mõju mainele, kliimamuutustest tulenevad ettearvamatused, Brexit, kaubandussõjad, maailmaturu volatiilsus, konkurentide subsideerimised, EL-i bürokraatide ebapädevus, ajude väljavool, poliitiline ebastabiilsus, emotsionaalsed arvamused ühiskonnas (keskkonnaaktivistid), kliimamuutustest tulenev ettearvamatus ning liigne bürokraatia kolmandatele turgudele sisenemisel.

Arutelude lõpetuseks oli igal töögrupi liikmel võimalus hinnata, mida peavad konkreetse SWOT-analüüsi elemendi puhul kõige olulisemaks. Selle sisendi põhjal toimub

Maaeluministeriumis edasine kaardistus.

Kokkuvõte

Ekspordi horisontaalsesse peatükki ja SWOT-analüüsi on kõigil võimalik veel nädala jooksul (kuni 29.03) saata ettepanekuid. Kohtumisel kogutud info on sisendiks teistele PõKa meetmepõhiste peatükkidele.